

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК СТИМУЛ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Посилення співпраці України з ЄС в сфері регіональної політики, що відбувається на засадах впровадження Угоди про Асоціацію, вимагає окреслення основних характеристик регіональної моделі ЄС та встановлення відповідності сучасної державної політики регіонального розвитку України європейським принципам її побудови і реалізації.

Вирішення регіональних проблем на початкових етапах формування регіональної політики ЄС базувалося на Концепції політики регіоналізму (сер. 1950-і рр.). Але її фактична реалізація стає можливою лише з середини 70-х рр., коли розпочинає діяльність Європейський фонд регіонального розвитку. В той час головним завданням регіональної політики було забезпечення структурної перебудови економіки регіонів, які вже на той період перебували під значним тиском кон'юнктурних чинників світових ринків і втрачали конкурентоздатність (депресивні аграрні, старопромислові та малонаселені регіони, а також регіони-нові члени ЕС). В подальшому зміна умов формування та вирішення проблем регіонального розвитку обумовила необхідність використання Концепції спільного розвитку, на яку покладалося завдання досягнення синергії структурної, регіональної та галузевої політик. На цій підставі європейська регіональна по-

літика спрямовувалась на вирівнювання територіальних диспропорцій шляхом підтримки неконкурентоспроможних регіонів через концентрацію впливу за окремими проблемними напрямками. Проте з середини 80-х рр., разом з активною зміною економічної моделі світової економіки в цілому та європейської зокрема з індустріальної на постіндустріальну, економіко-географічні чинники конкурентоспроможності регіонів (наявність дешевої сировини, трудових та енергетичних ресурсів, близькість ринків збуту) почали втрачати значущість в просторовому розвитку. В цих умовах поступово послаблювався зв'язок між традиційними чинниками виробництва та їх прив'язкою до конкретної території. Впровадження постіндустріальної моделі економіки в умовах наростання глобалізаційних тенденцій обумовило відрив виробництва від регіонального поділу виробничих сил, забезпечений зростанням мобільності капіталів, товарів, послуг.

Натомість посилення вагомості серед конкурентних переваг регіональних економік постіндустріальних чинників економічного зростання (а саме, чутливості регіональної системи до інновацій, здібності до постійної адаптації регіональної економічної структури, притаманність регіональній спільноті ділового оптимізму, позитивного та чітко окресленого погляду на майбутнє регіону, спроможність формувати сприятливий діловий клімат, вміння поширювати успішний досвід, а також відкритість та прозорість влади і сприятливі інституційні умови) обумовили необхідність формування нових підходів до здійснення регіональної політики.

Сучасна модель європейського інтегрованого розвитку будується на Концепції «нового регіоналізму». Вона базується

ся, перш за все, на зменшенні економічного значення національних кордонів та перетворенні проблем регіонального розвитку на можливості на основі мобілізації регіонального потенціалу, що неефективно використовувався раніше. В нових економічних умовах ці фактори стають основою формування конкурентних переваг регіонів в глобальній економіці, соціально-економічного зближення регіонального розвитку та створення можливостей розвитку регіону у майбутньому. Характерними особливостями «моделі нового регіоналізму» є: високий ступінь інституціоналізації; зменшення значення національних кордонів для здійснення економічної співпраці; відрив виробництва від регіонального поділу виробничих сил; посилення впливу на розміщення продуктивних сил регіонів потоку капіталів; поглиблення структурних диспропорцій регіонального розвитку через зміни принципів територіальної концентрації виробничих сил регіонів; перехід від територіальності до об'єктності інвестиційної діяльності; формування транснаціональних виробничих мереж; набуття регіонами суб'єктності; зміна зв'язків між глобальним та локальним рівнем регіоналізму та формування багаторівневої системи управління регіональним розвитком; інклюзивність та всеохоплюваність регіонального розвитку тощо.

Зміна сутності та спрямованості сучасної регіональної політики ЄС з механічного згладжування регіональних соціально-економічних диспропорцій на стимулювання всеохоплюючого розвитку регіонів на засадах сприяння реалізації незадіяного раніше в розвиток регіонального потенціалу та отримання на цій підставі конкурентних переваг на світових

ринках обумовлює необхідність перегляду та уточнення сутності державної регіональної політики на Україні. В рамках реалізації Концепції «нового регіоналізму» в Україні: посилюються потреби в розробці нових ефективних механізмів міжрегіональних відносин та посилення міжрегіональних зв'язків; удосконаленні інституційного забезпечення регіонального розвитку; зростає роль стратегування як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях; посилюється роль державних інституцій в регулюванні міжрегіональних зв'язків та укріплення регіональної безпеки; загострюється необхідність активізації організаційно-інституційних ресурсів на міждержавному, державному та регіональному рівнях; зростає необхідність формування в регіонах постіндустріальних чинників економічного зростання, збільшується потреба в активізації потенціалу саморозвитку регіонів; підвищується необхідність у визначенні регіональної моделі smart-спеціалізації регіонів України з урахуванням можливостей розвитку діяльності з високою доданою вартістю та фокусуванням на унікальних можливостях, компетенціях та регіональних ресурсах; встановленні інноваційного профілю регіонів України (регіональної smart – спеціалізації).

Формально сучасна державна регіональна політика України, що визначається Державною стратегією регіонального розвитку України на період до 2020 року, розроблена з урахуванням вимог гармонізації законодавства в сфері регіонального розвитку України та ЄС. Концептуально стратегія спирається на необхідність підвищення конкурентоспроможності регіонів шляхом оптимізації і диверсифікації структури економіки; забезпечення ефективної спеціалізації регі-

онів з пріоритетним використанням власного ресурсного потенціалу; урахує необхідність досягнення рівномірного розвитку територій, оптимізації системи управління регіональним розвитком. Значним надбанням чинної Державної стратегії регіонального розвитку є високий ступінь окресленості інституційного механізму забезпечення регіонального розвитку та визначення інституційного механізму управління процесом взаємодії органів виконавчої влади і громадських об'єднань для забезпечення їх участі у формуванні, упровадженні, здійсненні контролю за реалізацією пріоритетних напрямів розвитку регіонів; чітке визначення системи організації процесу стратегічного планування регіонального розвитку. Проте в основу реалізації сучасної регіональної політики в Україні покладена традиційна класична циклічно-еволюційна модель, яка при вирішенні проблем регіонального розвитку спирається на структурну оптимізацію виробничих сил регіону та просторове розміщення галузей економіки, але не враховує необхідність та регіональні можливості (здібності) щодо формування в регіонах постіндустріальних чинників економічного зростання.

Відтак, діюча стратегія регіонального розвитку не містить концептуального бачення інноваційної структури економіки кожного з регіонів; не визначає чітко пріоритетні напрями та завдання державної регіональної політики стосовно кожного з регіонів, а визначені пріоритети базуються на підставі «стандартних» практик регулювання регіональним розвитком та без урахування якісно нових джерел економічного зростання регіонів, закладених в європейській практиці. Тож зміни принципів європейської організації регіональ-

ного простору, що відбилися в змінах сутності та підходів регіональної політики, необхідно враховувати при удосконаленні державної регіональної політики в Україні.

Солосіч О. С., студент ФММ, гр. УЕ-61,
Кириченко С. О., к.е.н., доцент
кафедри економіки і підприємництва,
Національний технічний університет України
«КПІ ім. І. Сікорського», м. Київ

ФАНДРАЙЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ ТА РОЗВИТКУ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Сьогодні Україна перебуває у стані активного соціально-політичного розвитку на шляху інтеграції в Європейське співтовариство, утім перед державою постає ряд викликів, пов'язаних з реформуванням економічної, соціальної, політичної та інших сфер діяльності суспільства в умовах складної геополітичної ситуації, викликаній конфліктом на сході країни, а також зміною політичного істеблішменту в провідних економіках світу. Очевидним є той факт, що державні інституції не здатні задовольнити усі запити суспільства, яке часом розвивається набагато швидше, аніж політична та законодавча база країни.

На даний час, законодавчо закріплено процес об'єднання територіальних громад, що передбачає виділен-